

Mars 2026

Skatt på kapital

Skatteöversyn delrapport 3

Elinor Odeberg
Vilgot Österlund

arena idé

Skatt på kapital

Skatteöversyn delrapport 3

Rapporten i en mening:

Rapporten föreslår förändrade kapitaliskatter som ökar rättvisan i skattesystemet och bidrar till att stärka statens skatteintäkter med 100 miljarder årligen.

Författare: Elinor Odeberg & Vilgot Österlund**ISBN:** 978-91-989871-4-0**Grafisk form:** Simon Karlsson, Arena Idé

© Arena Idé och författaren

Stockholm 2026

Inkomstjämligheten har ökat dramatiskt i Sverige de senaste decennierna och det beror framförallt på att kapitalinkomsterna ökat kraftigt i toppen av inkomstfördelningen. Denna rapport visar att skattepolitiken över tid har bidragit till att ytterligare vidga inkomstklyftorna. Inkomst av kapital beskattas lägre än inkomst av tjänst, och det har införts många undantag från den enhetliga kapitalskattesatsen på 30 procent. Sverige saknar också en effektiv beskattning av stora förmögenheter.

Bland de allra rikaste procenten är skatteuttaget som resultat regressivt: den rikaste procenten betalar en lägre andel av sin inkomst i skatt än de med lägre inkomster.

Kapitalskatterna står för 15 procent av statens skatteintäkter medan skatt på arbete står för 57 procent och skatt på konsumtion står för 25 procent. Den största skatteintäkten inom kapitalskatterna är bolagsskatten, som betalas av företagen.

För att klara finansieringen av samhällsbehov och stärka principen om skatt efter bärkraft, som är viktig för att upprätthålla legitimiteten i skattesystemet, behöver skatterna på kapital öka. Den här rapporten föreslår att undantagen inom kapitalbeskattningen slopas, att en ny förmögenhetsbeskattning som träffar de rikaste i samhället införs och att bankernas ansvar för efterlevnaden av skattelagstiftningen stärks.

Vidare föreslås en särskild skatt på övervinster, att banker som möjliggör grov skatteflykt beläggs med sanktionsavgifter och riskerar indraget verksamhetstillstånd samt att riskkapitalisternas bonusar (carried interest) ska beskattas som inkomst av tjänst istället för som inkomst av kapital.

Sammantaget innebär förslagen ökade skatteintäkter med 100 miljarder kronor per år.

Rapporten föreslår:

- ▶ en ny förmögenhetsskatt på nettoförmögenheter som överstiger 10 miljoner kronor
- ▶ utfasning av ränteavdraget kombinerat med en avskaffad fastighetsavgift
- ▶ enhetlig och rättvis kapitalvinstbeskattning på 30 procent
 - skatt på vinster men inte förluster på investeringssparkonto
 - förändrade 3:12-regler: 30 procents skatt på alla utdelningar från aktiebolag (även onoterade aktiebolag som inte är fåmansbolag)
 - höjd reavinstskatt och återinförd uppskovsränta.

Elinor Odeberg är chefsekonom på tankesmedjan Arena Idé. Elinor har arbetat som politiskt sakkunnig på Finansdepartementet med särskilt ansvar för internationell ekonomisk politik. Hon är ekonomhistoriker med gedigen utredningserfarenhet, bland annat som utredare på fackförbundet Kommunal.

Vilgot Österlund är statistiker på tankesmedjan Arena Idé. Vilgot har tidigare arbetat som dataanalytiker, bland annat på Socialstyrelsen, och skrivit flera policyrapporter om ekonomisk politik.

Innehåll

Inledning	4
Faktasida – de svenska skatterna.....	5
Sveriges skatteintäkter	6
Kapitalskatternas fördelning	7
Kapital- och förmögenhetsfördelningen i Sverige	9
Skattepolitiken har bidragit till ökad inkomstjämlighet	10
Fördelning av kapitalinkomster	11
Förmögenhetsfördelning	12
Skatt på kapital	14
Fastigheter	14
Sparande och placeringar	22
Ränteavdrag och skattereduktion för underskott av kapital	25
Total skatt	26
En ny kapitalbeskattning	29
Förmögenhetsskatt.....	30
Avtrappat ränteavdrag och slopad fastighetsavgift	30
Enhetlig kapitalvinstbeskattning	31
Skatt på övervinster	32
Sanktionsavgifter mot banker vid skatteflykt	32
Beskatta riskkapitalisternas bonusar som inkomst av tjänst	33
Sammanfattning	34
Källor	35

Inledning

Sverige står inför stora utmaningar som kräver finansiering. Sjukvård, äldreomsorg och utbildning behöver byggas ut och förbättras. Det krävs stora investeringar i och underhåll av infrastruktur och geopolitiska oroligheter påkallar en snabb upprustning av det svenska försvaret. Den demografiska utvecklingen går mot fler äldre i förhållande till den arbetsföra befolkningen, samtidigt som digitalisering och globalisering lett till ökad rörlighet av kapital och arbetskraft. Hög arbetslöshet innebär också att allt färre ska försörja allt fler.

Detta ställer krav på en beskattning som klarar att bära Sveriges samhälleliga behov på ett rättvist och effektivt sätt, och som samtidigt bidrar till sysselsättning och välbefinnande. Det är kriterier som det svenska skattesystemet inte lever upp till idag. Sedan 1990-talets skattereform har skatterna blivit ett lapptäcke av avdrag och subventioner som främst gynnat de högre inkomstskikten, samtidigt som de utlovade effekterna i form av ökad tillväxt och sysselsättning uteblivit.

Inkomstjämligheten har ökat de tre senaste decennierna i Sverige, vilket till del beror på att skatternas omfördelande kraft har försvagats. Både indirekt, genom att det som skatterna finansierar – välfärd och socialförsäkringar – inte hållit jämna steg med befolkningens behov, och direkt genom att skatteförändringar lett till relativa försämringar för de med lägst inkomster.

I tre rapporter granskar vi det svenska skattesystemet, med målet att öka skatteintäkterna och förbättra de svenska skatternas fördelningsprofil. Detta är den tredje och sista rapporten, med fokus på skatt på kapital.

Faktasida – de svenska skatterna

Skatt på arbete

Skatt på arbete delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna syns i lönebeskedet och i deklarationen. Hit hör den kommunala inkomstkatten, begravningsavgiften, public service-avgiften, eventuell avgift till trossamfund och, för dem med högre löner, även en statlig inkomstkatt. De indirekta skatterna betalas av arbetsgivaren och delas in i arbetsgivaravgifter, egenavgifter och särskild löneskatt. Arbetsgivaravgiften är klart störst och är vanligen 31,42 procent av lönen. Den utgörs till två tredjedelar av försäkringsavgifter som till exempel pensionsavgift, sjukförsäkringsavgift och föräldraförsäkringsavgift. Den sista tredjedelen är en vanlig skatt och kallas allmän löneavgift.

Skatt på kapital

Skatt på kapital innebär skatt på inkomster som kommer från tillgångar, till exempel ränta, utdelning eller kapitalvinster vid försäljning av värdepapper eller fastigheter. Kapitalskatterna består till största delen av skatt på vinster i aktiebolag (bolagsskatt) och skatt på överskott av kapital för hushåll. Kapitalskatterna innefattar även fastighetsavgift/-skatt för hushåll och företag, samt en avkastningsskatt på utländska pensionsförsäkringar som betalas av företag. Därtill finns flera mindre kapitalskatter, som bland annat stämpelskatt, kupongskatt och riskskatt.

Skatt på konsumtion

Konsumtionsskatterna utgörs till största del av mervärdesomsättningsskatt, moms. Moms utgår vanligen med 25 procent av försäljningspriset. Vissa varor och tjänster har dock sänkt moms eller är undantagna från moms, som till exempel livsmedel (12 procent), bostäder (0 procent), persontransporter (6 procent) och sjukvård (0 procent). Punktskatter är en annan del av skatten på konsumtion. Hit hör bland annat särskilda skatter på energi, koldioxid, alkohol, tobak och vägtrafik.

Skatt på import och övriga skatter

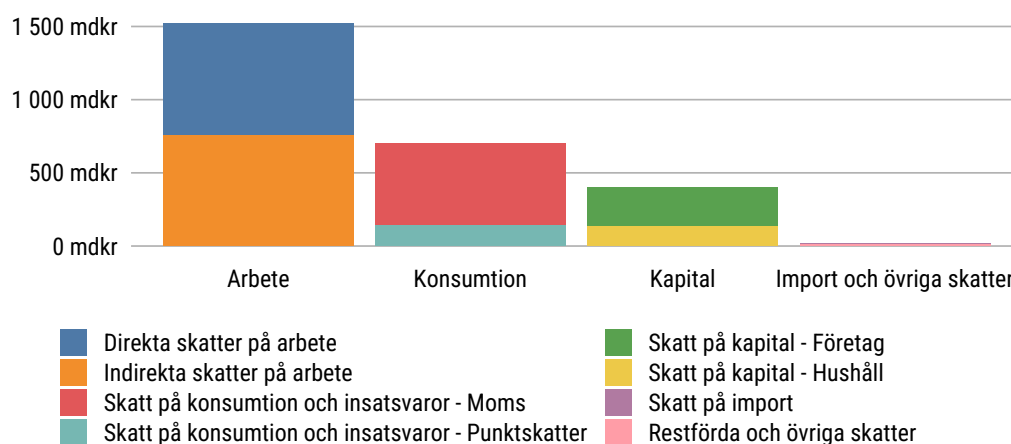
Hit hör tullavgifter på import av varor från länder utanför EU, resolutionsavgifter samt andra mindre skatter och avgifter.

Sveriges skatteintäkter

Sveriges skatteintäkter uppgick år 2024 till 2 644 miljarder kronor, vilket motsvarar 41,14 procent av Sveriges BNP. Skatteintäkter brukar vanligen delas in i tre större kategorier: skatt på arbete (förvärvsinkomster), skatt på kapital och skatt på konsumtion (moms och punktskatter). En fjärde, betydligt mindre, kategori är skatt på import och övriga skatter, vilket kan ses som en underkategori till konsumtionsskatter.

År 2024 stod skatter på arbete för 57,6 procent av de totala skatteintäkterna. Konsumtionsskatter stod för 26,6 procent och kapitalsskatter för 15 procent. Skatter på import och övriga skatter stod tillsammans för 0,7 procent av de totala skatteintäkterna (Ekonomistyrningsverket, 2025). Ungefär 90 procent av skatteintäkterna betalas av hushållen. Företagen står, genom bolagsskatten, för 10 procent av skatteintäkterna.

Sveriges skatteintäkter I miljarder kronor, per skatt

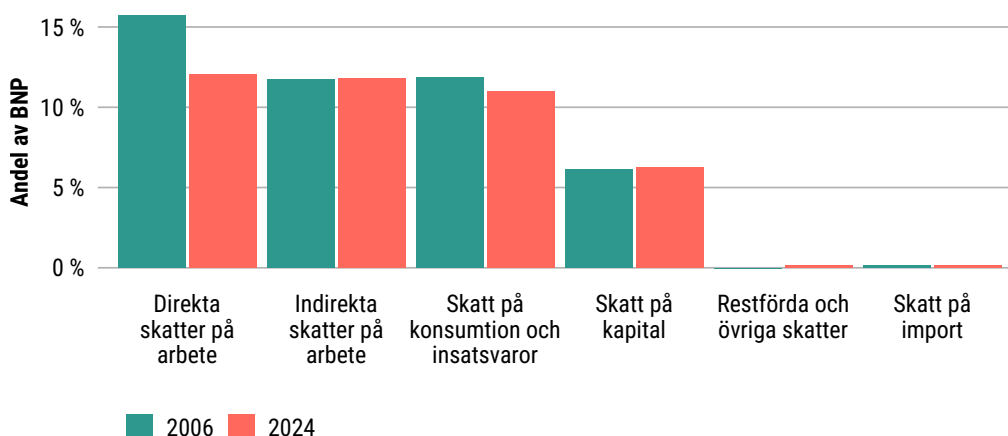

Figur 1. Sveriges skatteintäkter per skatt år 2024. I miljarder kronor.

Sedan 2006 har skatteintäkterna som andel av BNP minskat med 4,46 procentenheter, från 45,6 procent år 2006 till 41,14 procent år 2024. Intäkterna har som andel av BNP minskat inom alla större kategorier av skatter. Överlägset mest har de direkta skatterna på arbete minskat, med 3,7 procent av BNP (motsvarande 236 miljarder kronor för 2024). I figur 2 syns att de direkta skatterna på arbete år 2006 utgjorde nästan 16 procent av Sveriges BNP. År 2024 var de nere på under 12 procent av BNP. Efter 2024 har de direkta skatterna på arbete fortsatt att sänkas och kommer sannolikt snart att passeras som den största skatteintäkten.

Sveriges skatteintäkter

Som andel av BNP, 2006 och 2024

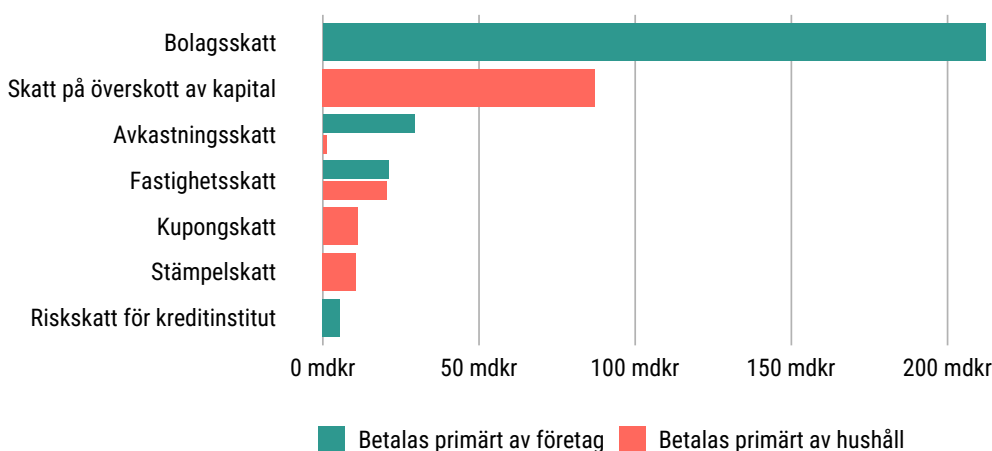
Figur 2. Sveriges skatteintäkter per skatt, 2006 och 2024. Som andel av BNP.

Kapitalskatternas fördelning

Totalt uppgick skatteintäkterna från kapital till 398 miljarder kronor, vilket gör kapitalskatterna till den minsta av de tre större skattebaserna; detta syns även i figur 1. Bolagsskatten är den största skatten inom kapitalskatterna, med skatteintäkter på 212 miljarder 2024. Därefter kommer skatt på överskott av kapital för hushåll, vilket innefattar utdelningar, ränteinkomster, vinst vid bostadsförsäljning och uthyrning av bostad samt schablonintäkter från investeringssparkonto. Dessa genererade sammanlagt 87 miljarder kronor i skatteintäkter. Avkastningsskatt är schablonbeskattningen på pensions- och kapitalförsäkringar och betalas främst av företag. Den gav drygt 30 miljarder i skatteintäkter 2024.

398 miljarder i skatteintäkter från kapital 2024

Skatteintäkt från kapital per skatt och inbetalare, i miljarder kronor

Figur 3. Sveriges skatteintäkter från kapital uppdelat på skatt och huvudsaklig inbetalare 2024.

Beskattning av kapital kan delas in i två olika varianter: en del där man beskattar den inkomst som kapitalet genererat och en del där man beskattar själva kapitalet. Till den första delen hör kapitalinkomstskatter som exempelvis reavinstskatt på bostadsaffärer eller bolagsskatt. Till den andra, betydligt mindre, delen hör skatter på tillgångar som till exempel fastighetsskatt och förmögenhetsskatt.

Fastighetsskatt innefattar både den statliga fastighetsskatten på exempelvis industrifastigheter och den kommunala fastighetsavgiften på bostäder. Skatten betalas i ungefär lika stor utsträckning av företag som av hushåll och gav ungefär 41 miljarder kronor i tillskott till statskassan. Kupongskatt betalas av aktieägare som inte bor i Sverige men som får utdelning från ett svenskt aktiebolag och var på 11 miljarder. Stämpelskatt är en skatt som tas ut vid köp av fastighet eller tomträtt och är på 1,5 procent av det högsta beloppet av taxeringsvärde eller köpeskilling. 2024 gav den drygt 10 miljarder i skatteintäkter. Riskskatt för kreditinstitut är en särskild bankskatt som infördes 2022 och ger skatteintäkter på drygt 5 miljarder kronor per år.

Kapital- och förmögenhetsfördelningen i Sverige

Inkomstklyftorna i Sverige har ökat i snabb takt de senaste fyrtio åren. Gini-koefficienten, som är ett sammanfattande mått på inkomstjämlighet i befolkningen (ju närmare värde 1 desto större inkomstskillnader, och ju närmare värde 0 desto mindre inkomstskillnader), har sedan 1991 ökat från 0,226 till 0,31 år 2023. Det är framförallt en reflektion av att kapitalinkomsterna vuxit i toppen av inkomstfördelningen (SCB, 2025).

Figur 4 visar inkomstutvecklingen för perioden 1991 till 2023 efter decilgrupp, samt för percentil 100 (den rikaste procenten). I figuren är inkomstutvecklingen nedbruten på total inkomstutveckling, inkomstutveckling exklusive kapitalvinster samt inkomstutveckling exklusive samtliga kapitalinkomster. Ur inkomstutveckling exklusive kapitalvinster är vinster från bostadsaffärer eller försäljning av aktier och värdepapper borträknade. Ur inkomstutveckling exklusive samtliga kapitalinkomster är även utdelningar, ränteinkomster och schablonintäkter borträknade.

Inkomsterna har ökat mer ju högre inkomstgruppen är, och det är kapitalinkomster som utdelningar, ränteinkomster och schablonintäkter som särskilt drivit upp inkomsterna i decilgrupp 10, alltså den rikaste tiondelen av befolkningen, och percentilgrupp 100 (den rikaste procenten). Detta illustreras ännu tydligare i figur 6.

DECIL- OCH PERCENTILGRUPP

Decil- och percentilgrupper används för att beskriva hur inkomster eller förmögenheter är fördelade i befolkningen. Individer eller hushåll sorteras efter inkomst (eller förmögenhet) med lägst inkomster först och delas sedan in i lika stora grupper. Med en decilindelning delas befolkningen i tio lika stora delar (10 procent i varje grupp), medan percentilindelning delar befolkningen i hundra lika stora delar (1 procent i varje grupp). Man utläser till exempel decil 1 som den tiondel av befolkningen som har lägst inkomster och percentil 100 som den hundradel av befolkningen som har högst inkomster.

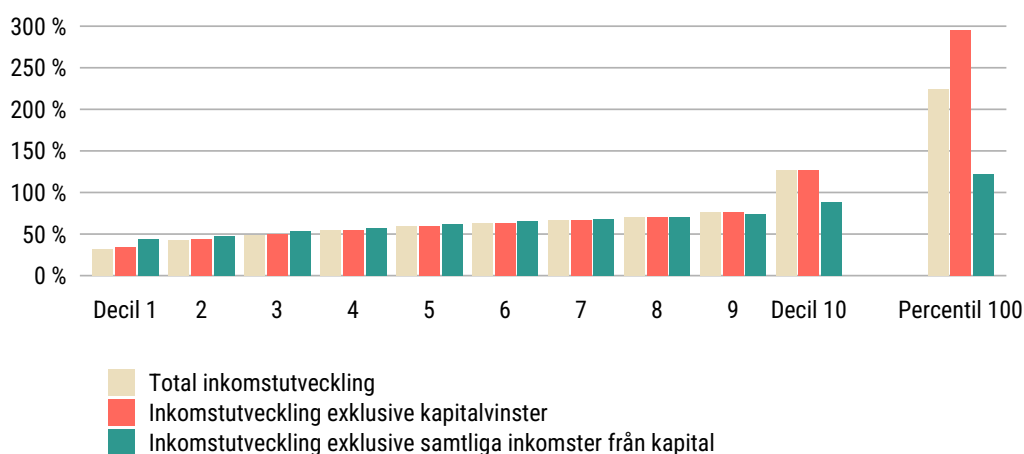
Exkluderas kapitalinkomsterna från beräkningen av Ginikoefficienten har inkomstjämligheten fortfarande ökat, men inte lika dramatiskt. Löneutvecklingen har också varit ojämnt fördelad, men inte alls i paritet med kapitalinkomsterna (Roine 2023).

För den rikaste tiondelen av befolkningen har bostäder varit viktiga för förmögenhetsackumuleringen. Enligt SCB:s fastighetsprisindex har bostads-

priserna ökat med över 500 procent sedan mitten av 1990-talet, och den starkaste boprisutvecklingen har skett i storstadsområdena. Men för den allra rikaste procenten är aktier det viktigaste tillgångsslaget sett som andel av den totala förmögenheten. Det är också hos den rikaste procenten som förmögenheten har vuxit klart mest, och det förklaras i första hand av värdeuppgångar och utdelningar från aktieinnehav, i andra hand av värdeuppgångar på fastigheter.

Mest till de som redan har

Inkomstutveckling 1991–2023 efter inkomstgrupp och inkomstslag

Figur 4. Inkomstutveckling per inkomstgrupp och inkomstslag.

Skattepolitiken har bidragit till ökad inkomstojämlikhet

Det är inte bara den faktiska inkomstutvecklingen som gjort att de ekonomiska klyftorna i Sverige ökat, även skattesystemet och skattepolitiken har bidragit till utvecklingen. När skatterna har sänkts mer för dem med högre inkomster har de fått en starkare inkomstutveckling efter skatt jämfört med grupper som inte fått del av skattesänkningarna. Skattesatsen har sjunkit betydligt mer i decilgrupp 10 jämfört med decilgrupp 1.

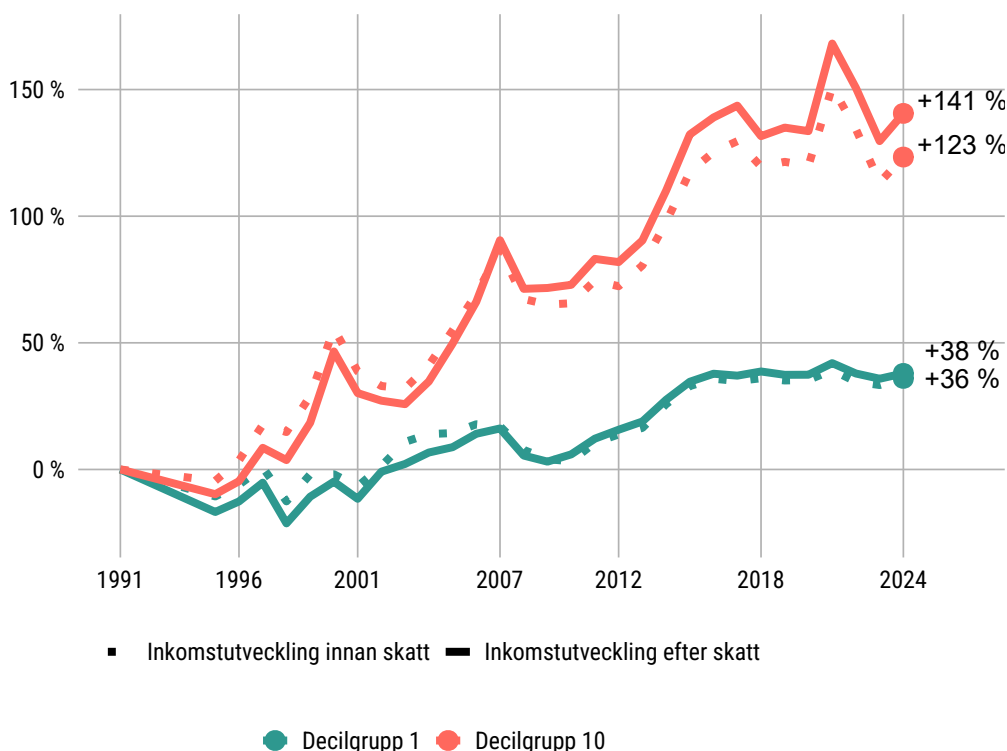
Figur 5 visar inkomstutvecklingen för decilgrupp 1 och 10 mellan 1991 och 2024, före och efter skatt.

I decilgrupp 1 har inkomsterna innan skatt stigit med 36 procent, medan de stigit med 123 procent i decilgrupp 10. Efter skatt har inkomsten i decilgrupp 1 ökat med 38 procent och med 141 procent i decilgrupp 10. Skattepolitiken har alltså förstärkt inkomstklyftorna, snarare än att bidra till att utjämna dem.

Utvecklingen förklaras av två saker: 1) de senaste decenniernas skattesänkningar har i stor utsträckning riktats mot inkomsttagare i de högre inkomstklasserna och 2) kapitalinkomster, som för personer med högre inkomster beskattas lägre än inkomst av tjänst, utgör idag en mycket större andel av inkomsten i decilgrupp 10 jämfört med 1991. Men figuren vittnar också om att alla decilgrupper betalar lägre skatt idag än vad de gjorde i början av 1990-talet.

Skattepolitiken har ökat på inkomstklyftorna

Inkomstuveckling före- och efter skatt i decilgrupp 1 och decilgrupp 10, 1991–2024

Figur 5. Inkomstuveckling före och efter skatt i decilgrupp 1 och decilgrupp 10 år 1991–2024.

Nedan beskrivs först fördelningen av kapitalinkomsterna, därefter förmögenhetsfördelningen i Sverige. Kapitalinkomsternas utveckling har bidragit till en ökad förmögenhetskoncentration i toppen, men kapitalinkomst och förmögenhet är inte samma sak. Exempelvis kan en fastighet vara en del av ens förmögenhet, men den räknas som kapitalinkomst först när den säljs och genererar en vinst.

Detta är den konflikt som kapitalbeskattningen måste förhålla sig till: ska själva kapitalet - förmögenheten - beskattas, eller enbart vinsterna av kapitalet? Om inte kapitalet beskattas, får det till konsekvens att de allra rikaste knappt betalar någon skatt alls i förhållande till sina faktiska tillgångar.

Fördelning av kapitalinkomster

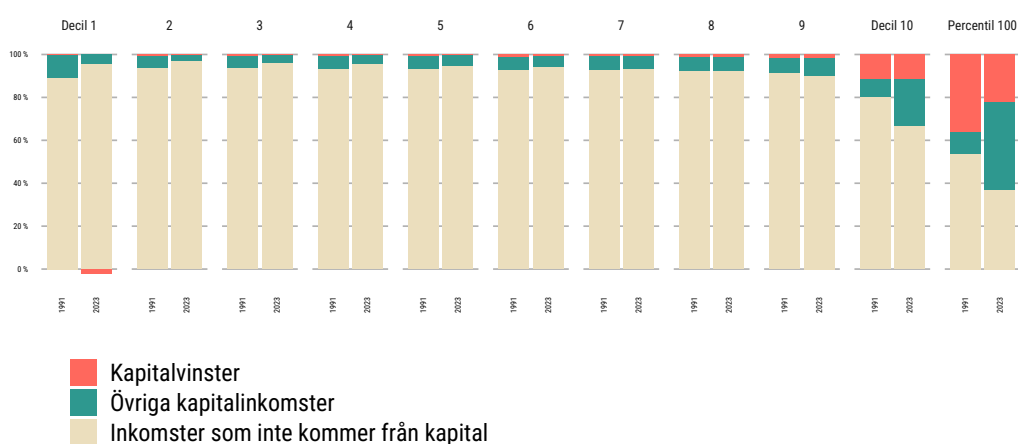
De allra flesta människor i Sverige får sin huvudsakliga inkomst från inkomst av tjänst, vilket förenklat är lön och pensioner. Om det finns kapitalinkomster utgör de oftast en betydligt mindre andel av den totala årsinkomsten. Det vanligaste undantaget för människor i bredare inkomstlager är vid försäljning av bostad. Den stora prisuppgången på fastigheter sedan 1990-talet gör att folk som ägt sin bostad länge kan få en väldigt stor kapitalinkomst under ett enskilt år när de säljer sin bostad. Högre upp i inkomstskalan är kapitalinkomsterna både större

och utgör en större andel av de totala inkomsterna.

Utvecklingen illustreras tydligt i figur 6 där kapitalinkomsternas andel av den totala inkomsten visas per decilgrupp år 1991 och år 2024. År 1991 utgjorde kapitalinkomster ungefär 5 procent av inkomsten i decilgrupp 1, medan de år 2024 bidrar negativt till inkomsten då skulderna överstiger tillgångarna. Kapitalinkomsternas andel har sjunkit i alla decilgrupper till och med decilgrupp 7. I decilgrupp 10 har kapitalinkomsternas andel dubblats från 20 till 40 procent av den totala inkomsten.

Kapitalinkomster driver på inkomstklyftorna

Inkomststruktur 1991 och 2023 efter inkomstgrupp

Figur 6. Inkomststruktur efter inkomstgrupp, 1991 och 2023.

Förmögenhetsfördelning

Vi vet att den ekonomiska ojämlikheten ökat kraftigt i Sverige de senaste decennierna och att det framförallt beror på kapitalinkomsternas utveckling i toppen. Men vi vet mindre om hur förmögenheterna är fördelade i samhället. Sedan avskaffandet av förmögenhetsskatten år 2007 samlas inte längre uppgifter om finansiella tillgångar eller skulder i Sverige. Ett nytt nationellt tillgångs- och skuldregister har föreslagits i flera statliga utredningar (bland annat SOU 2022:51 och SOU 2023:28) och efterfrågas av myndigheter som Konsumentverket, Riksbanken och Finansinspektionen liksom forskarsamhället. Det skulle göra det lättare att fatta ekonomisk-politiska beslut utifrån bästa möjliga information. Trots det har nuvarande regering valt att inte gå vidare med förslaget.

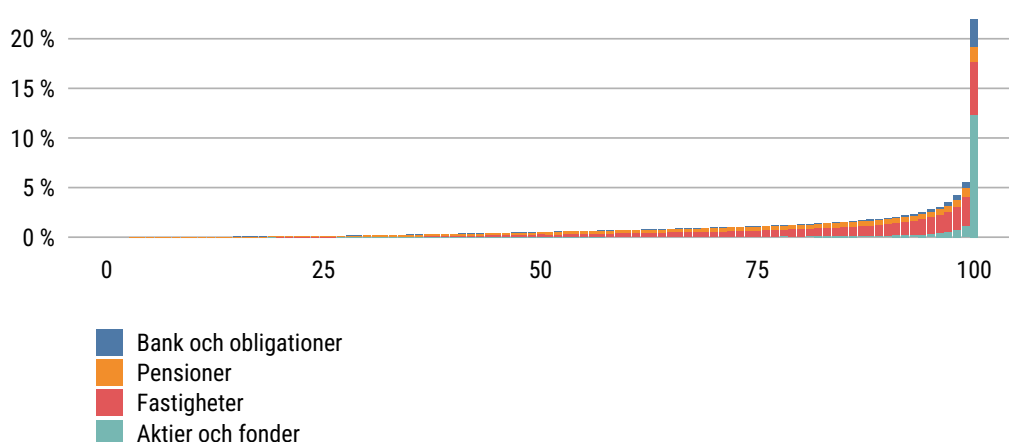
Avsaknaden av ett tillgångs- och skuldregister gör det svårare att ta fram statistik och analysera förmögenhetsfördelningen i Sverige. Ett gediget kartläggningsarbete har gjorts av Roth, Waldenström m.fl. (2026), som genom historiska data, körningar från SCB och statistiska metoder tagit fram en databas över svenskar-
nas tillgångar och skulder för perioden 1999–2020. På tillgångssidan finns uppgifter om fastigheter, noterade och onoterade aktie- och fondinnehav, pensions-

tillgångar (PPM och tjänstepension) samt bank- och obligationstillgångar.

I figur 7 visas fördelningen av den samlade bruttoförmögenheten år 2020 uppdelat per percentilgrupp. Varje stapel motsvarar en procent av den vuxna befolkningen. Med en helt jämlik fördelning av tillgångar skulle alla staplar vara lika höga och nå till en procent. Istället visar bilden en mycket skev fördelning där den hundradel av befolkningen som har störst tillgångar äger en dryg femtedel (22 procent) av de samlade tillgångarna. I den fattigaste fjärdedelen av befolkningen (till och med percentilgrupp 25) har samtliga nettoskulder, de har alltså större skulder än de har tillgångar.

Förmögenhetsfördelning

Fördelning av bruttoförmögenhet efter percentilgrupp

Figur 7. Fördelning av bruttoförmögenhet efter percentilgrupp år 2020.

En vanlig invändning mot förmögenhetsskatt är att det straffar så kallat ”arbetande kapital”, det vill säga aktier, som teoretiskt kan användas som företagsinvestering. För den rikaste procenten, som äger mer än en femtedel av de samlade tillgångarna, är aktier och fonder dock över hälften av förmögenheten. Den förmögenhetsackumulation som syns i figur 7 illustrerar att det är otillräckligt att enbart beskatta kapitalvinster och inte kapitalet självt.

Skatt på kapital

Sverige har vad man kallar för ett dualt skattesystem, där det görs skillnad på inkomst av tjänst och inkomst av kapital. Inkomst av tjänst (traditionellt lön) beskattas via kommunalskatten, och skatten görs progressiv genom grundavdrag och eventuell statlig inkomstskatt. Inkomst av kapital beskattas däremot med en statlig, platt skatt på 30 procent. Här görs ingen skillnad på hur hög din inkomst är – tjänar du tusen kronor i ränta på ditt sparande, betalar du samma procent-sats i skatt som om du hade tjänat hundratusen. Det duala skattesystemet har gällt sedan skattereformen 1990/1991.

Det finns dock en rad undantag från den generella kapitalinkomstskatten på 30 procent, varav de vanligaste listas nedan. Oftast gäller undantagen inte själva skattesatsen utan hur stor del av en kapitalinkomst som ska ingå i beskattningen och räknas som överskott av kapital. Nedan beskrivs de olika skatterna på kapital samt kapitalinkomster i Sverige.

Fastigheter

Skatt vid försäljning av bostäder

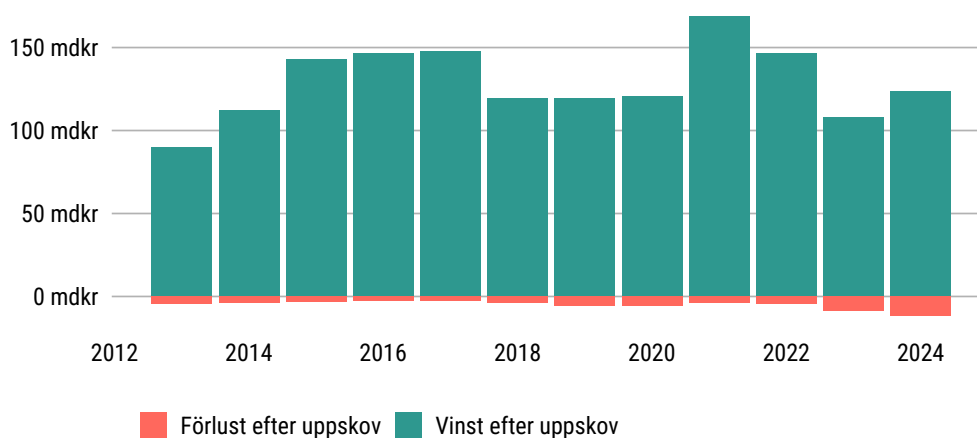
Vid försäljning av bostäder i Sverige görs skattemässiga undantag från den traditionella kapitalinkomstskatten. Denna beskattning kallas ofta för reavinstskatt. Vid en eventuell vinst räknas inte hela vinsten som beskattningsgrundande kapitalinkomst och överskott av kapital, utan 22/30 av vinsten.¹ Vid en eventuell förlust räknas hälften av förlusten som underskott av kapital. Det framräknade över- eller underskottet av kapital från bostadsförsäljningen kvittas först mot eventuella andra kapitalinkomster eller kapitalförluster, men annars gäller 30 procents skatt på vinst och 30 procents skatteavdrag vid förlust (21 procent på delar över 100 000 kronor). Att inte hela vinsten eller förlusten räknas som över- eller underskott av kapital gör att den faktiska skattesatsen vid vinst blir 22 procent och att skattereduktionen vid förlust blir 16,67 procent av förlusten.

Av figur 8 framgår att de sammanlagda vinsterna vid bostadsförsäljningar med råde överträffar de sammanlagda förlusterna, även om en viss ökning av förluster kan ses för åren 2023 och 2024. Inte sedan 2014 har vinsterna från bostadsaffärer legat under 120 miljarder kronor per år, vilket i sin tur ger årliga skatteintäkter på 25 till 37 miljarder kronor. Med en fullständig kapitalbeskattning om 30 procent skulle dock skatteintäkterna ha legat mellan 35 och 50 miljarder kronor.

1 Om du har gjort en bostadsvinst på 100 000 kronor beräknas ditt överskott av kapital till 73 333 kronor (22/30 av 100 000 kr) och skatten blir 22 000 kronor (30 procent av 73 333 kronor). Att inte hela vinsten beskattas gör således att den faktiska vinstskatten blir 22 procent.

Många har blivit rika av att bo

Sammanlagda vinster och förluster vid bostadsförsäljningar per år, miljarder kronor

Figur 8. Sammanlagda vinster och förluster vid bostadsförsäljningar per år i miljarder kronor, 2013–2024.

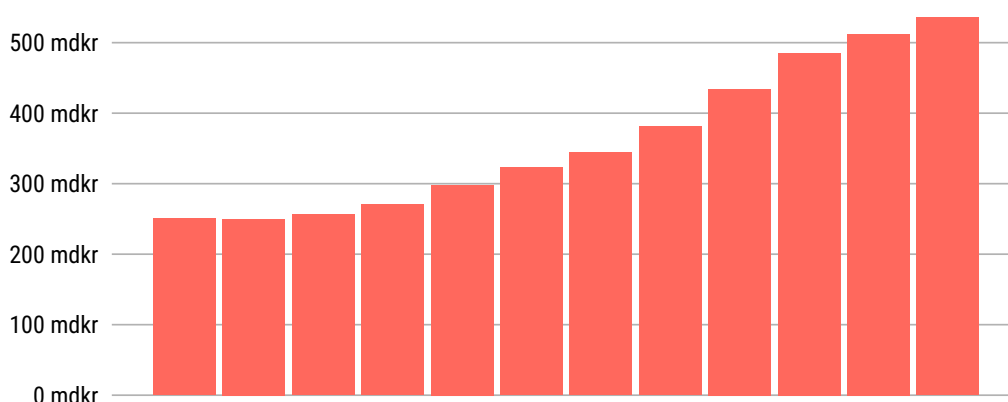
För större vinstaffärer finns möjlighet till uppskov på vinstskatten. Det gäller om den sålda bostaden använts som permanentbostad, du köper en ny permanentbostad och uppskovsbeloppet är större än 50 000 kronor (Skatteverket, 2026). Motiveringen till uppskovsmöjligheten är att den som säljer sin bostad ska kunna köpa en likvärdig bostad utan att behöva skjuta till mer pengar. En person som köpt en bostad för två miljoner kronor som sedan stigit med en miljon kronor skulle vid en försäljning betala 220 000 kronor i vinstskatt. Det gör att personen (utan att skjuta till mer pengar) kan köpa en bostad för 2 780 000 kronor. Tidigare beräknades en ränta på den uppskjutna skatten, men den är sedan 2021 borttagen.

Vid utgången av 2024 uppgick det sammanlagda uppskovet från vinstskatt vid bostadsförsäljning till 536 miljarder kronor, ett belopp som vuxit stadigt sedan 2014. Figur 9 visar utvecklingen 2013–2024. Då det inte utgår ränta på uppskovsbeloppet är de 536 miljarderna i praktiken ett räntefritt lån till de hushåll som nyttjar möjligheten. 48 procent av uppskovsbeloppet går till människor i Stockholms län, och de högsta uppskovsbeloppen finns i Danderyd och Lidingö där man i genomsnitt har 1,1 miljoner kronor i uppskjuten vinstskatt. Om det hade utgått ränta på uppskovsbeloppet hade statens skatteintäkter ökat med nästan 14 miljarder kronor per år.²

² Baserat på statslåneräntan om 2,56 procent den 13 mars 2026.

Över 500 miljarder i räntefritt lån

Sammanlagt uppskovsbelopp från bostadsvinster 2013–2024, miljarder kronor

Figur 9. Sammanlagt uppskovsbelopp per år 2013–2024, miljarder kronor.

Fastighetsskatt

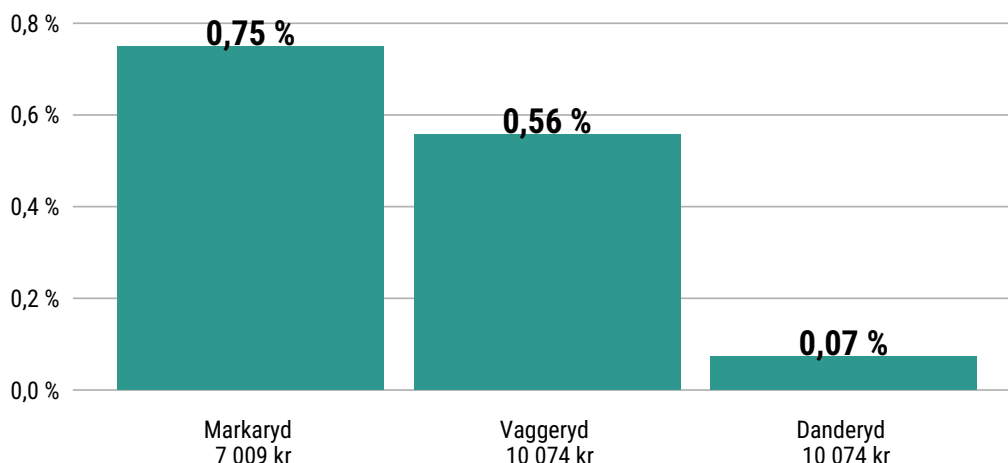
Sedan år 2008 är den statliga fastighetsskatten på bostäder i Sverige ersatt av en kommunal fastighetsavgift. Den tidigare fastighetsskatten var en procent av taxeringsvärdet för småhus och 0,5 procent av taxeringsvärdet för hyreshus. För småhus fanns även en regel som gjorde att fastighetsskatten inte kunde överstiga 5 procent av hushållsinkomsten (Skatteverket, 2007). Förändringen 2008 innebar förutom att kommunen blev mottagare av skatten också en generell skattesänkning. Dels sänktes skattesatsen till 0,75 procent av taxeringsvärdet på småhus och 0,3 procent för hyreshus. För småhus införde man också ett maximalt belopp för fastighetsavgiften, på 12,5 procent av inkomstbasbeloppet. För 2025 kan fastighetsavgiften som högst vara 10 074 kronor, vilket då gäller för alla småhus med taxeringsvärde över 1 343 200 kronor. För hyreshus är taket 1 724 kronor per lägenhet. 2026 har taket höjts till 10 425 kronor för småhus och 1 784 för hyreshus (Skatteverket, 2026). För pensionärer boende i småhus finns fortfarande en inkomstbaserad regel som säger att fastighetsavgiften inte får överstiga 4 procent av inkomsten.

Att det finns ett maxtak i fastighetsavgiften gör att skatten är regressiv. För bostäder med ett taxeringsvärde över takbeloppet sjunker skatten som andel av taxeringsvärdet ju högre taxeringsvärdet är. Det illustreras tydligt i figur 10: i Markaryd är det genomsnittliga taxeringsvärdet för småhus drygt 930 000 kronor, vilket ger en fastighetsavgift på 0,75 procent eller 7 009 kronor. I ett annat ryd, Vaggeryd, är det genomsnittliga taxeringsvärdet 1,8 miljoner kronor. Då fastighetsavgiften för 2025 inte får vara högre än 10 074 kronor blir fastighetsavgiftens andel av taxeringsvärdet 0,56 procent. I ytterligare ett ryd, Danderyd, är det genomsnittliga taxeringsvärdet 13,6 miljoner kronor. Tack vare taket blir fastighetsavgiftens andel av taxeringsvärdet 0,07 procent. På aggregerad nivå

kan man se denna regressivitet på ett annat sätt: 25 procent av Sveriges samlade taxeringsvärde för småhus är fastigheter som har ett taxeringsvärde under 2,5 miljoner kronor. Ändå står dessa fastigheter för hälften av intäkterna från fastighetsskatten.

Den regressiva fastighetsskatten i tre olika ryd

Kommunal fastighetsavgift som andel av taxeringsvärdet 2025 i Markaryd, Vaggeryd och Danderyd

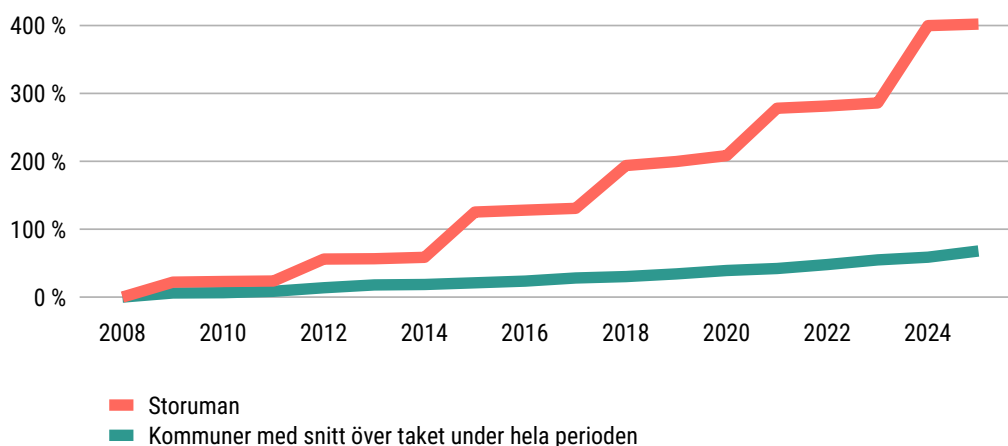
Figur 10. Den kommunala fastighetsavgiftens andel av taxeringsvärdet i Markaryd, Vaggeryd och Danderyd.

Den nya utformningen av fastighetsskatten har gjort att fastighetsägare drabbats väldigt olika. Införandet av taket gjorde att samtliga fastigheter med ett högre värde omedelbart fick en lägre skatt. Därefter har skatten bara stigit marginellt i takt med att inkomstbasbeloppet höjts, trots att taxeringsvärdena kan ha stigit betydligt mycket mer. För fastigheter som däremot låg långt under taket har de högre taxeringsvärdena inneburit en lika snabbt stigande fastighetsskatt.

I figur 11 visas den procentuella utvecklingen i genomsnittlig kommunal fastighetsavgift för Storumans kommun, samt för de kommuner som under hela perioden nått upp till taket i fastighetsavgiften. I Storuman har fastighetsavgiften stigit med 400 procent, medan den i kommuner som hela tiden legat över taket för kommunal fastighetsavgift bara stigit med 68 procent.

Olika utveckling av fastighetsavgift

Procentuell utveckling av genomsnittlig kommunal fastighetsavgift för småhus, 2008–2025

Figur 11. Procentuell utveckling av fastighetsavgiften i Storumans kommun, samt i kommuner över taket.

2024 gav den kommunala fastighetsavgiften sammanlagt drygt 24 miljarder i skatteintäkter.

Statlig fastighetsskatt

Det finns fortfarande en statlig fastighetsskatt på fastigheter som inte är bostäder, såsom industrifastigheter, elproduktionsenheter och obebyggd tomtmark. Den är vanligen 0,5 procent av taxeringsvärdet och har inget tak. 2024 gav den statliga fastighetsskatten knappt 17 miljarder kronor.

Skatt på arv och gåvor

Arvsskatt är en av de äldsta kapitalskatterna och har funnits i Sverige i olika former sedan 1600-talet. Från 1600-talet fram till 1800-talet var skatten platt och relativt låg. 1895 infördes den första arvsskatten i modern mening, och skattens progressivitet ökade. Både storleken på arvet och graden av släktskap fick större genomslag: små arv till nära släktingar beskattades mindre än stora arv till avlägsna släktingar (Dackling 2020).

Arvsskatten infördes för att öka rättvisan – varför skulle vissa ärva stora förmögenheter medan andra gick lottlösa? – och för att stärka statskassan genom att föra tillbaka en del av den avlidnes förmögenhet i samhällets ägo. Arvsbeskattningen kan under 1900-talet delas in i tre faser: en första fas av ökad progressivitet i början av seklet, en andra fas av höjda skattenivåer under 1930-talet fram till 1970-talet och en tredje fas från 1980-talet och framåt då skatten sänkts och slutgiltigt avskaffas.

Ett sätt att komma runt arvsbeskattningen var att ge bort sina tillgångar innan bortgång. Därför slogs arvsskatten ihop med gåvoskatten till en samlad skatt på arv och gåvor 1941 (SFS 1941:416). Men skatteplaneringen för att undvika arvs-

och gåvoskatt var trots det omfattande. Arvs- och gåvoskatten avskaffades 2004. Sista året inbringade den 2,6 miljarder kronor och var därmed en marginell inkomst för statskassan (Prop. 2004/05:25).

Debatten om arvsbeskattning och vem som egentligen har rätt till den avlidnes egendom har en lång moralfilosofisk historia och blossar upp med jämna mellanrum. I ljuset av ökande förmögenhetsklyftor och att många förmögna blivit det genom arv snarare än genom arbete och egen ansträngning lär arvs- och gåvoskatten, eller motsvarande skatter på kapital, återaktualiseras. Enligt den schweiziska storbanken UBS som varje år ger ut en rapport om världens allra rikaste, blev 40 procent av världens dollarmiljardärer 2024 rika genom arv. I Sverige har 70 procent av Sveriges dollarmiljardärer fått sin förmögenhet genom arv, som då inte har beskattats vid överföringen (Oxfam 2026).

Bolagsskatt

Aktiebolag med ett positivt resultat ska betala 20,6 procent i skatt på vinsten. Nivån på skattesatsen har sjunkit under 2000-talet, och Sverige ligger lägre än snittet i både OECD och EU. Fram till och med år 2008 var skatten 28 procent, men den har därefter sänkts i flera omgångar till dagens nivå. Senaste sänkningen gjordes år 2021. Bolagsskatten är trots sänkningarna den största delen av statens skatteintäkter från kapital och inbringade 212 miljarder kronor år 2024.

Inflationschocken 2022 innebar att många energi- och oljebolag plötsligt gjorde stora vinster, utan att egentligen ha förändrat något i sin produktion, så kallade "windfall profits", vilket på svenska har benämnts som "övervinster" eller "extraordinära vinster". När energipriset steg kraftigt till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina var det många elproducenter som gynnades oproportionerligt mycket. Detsamma gällde banksektorn, som tjänade historiskt höga summor på sina räntenetton (avståndet mellan in- och utlåningsräntor) under 2022–2024, när styrräntan steg.

Som ett komplement till bolagsskatt har det därför i många länder införts en särskild skatt på övervinster av tillfällig karaktär (Tax Foundation 2025). I ljuset av ökad geopolitisk oro och risken för nya energiprischocker, som påverkar hushåll och företag mycket negativt, bör beredskapen höjas för att använda sig av särskilda vinstskatter.

3:12-reglerna

De svenska 3:12-reglerna infördes i samband med 1990–1991 års skattereform och började gälla från 1991. Reformen innebar ett nytt dualt skattesystem där arbetsinkomster beskattades progressivt medan kapitalinkomster beskattades med en proportionell skattesats. Man såg dock en risk att ägare i fåmansföretag skulle kunna omvandla högt beskattade arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster genom att ta ut utdelning istället för lön. För att motverka denna inkomstomvandling infördes särskilda regler. Reglerna skrevs in i lagen om statlig

inkomstskatt och placerades i tredje paragrafen, tolfte stycket och fick därför namnet 3:12-reglerna.

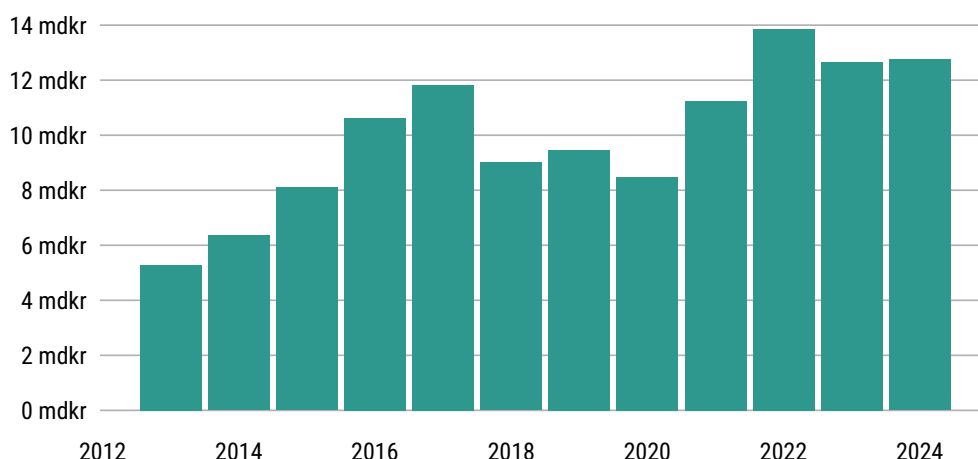
Reglerna syftade till att skapa en skattemässig neutralitet mellan anställda och företagare med aktiebolag, genom att begränsa hur stor del av utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag som får beskattas som kapital istället för som tjänsteinkomst. Samtidigt skulle reglerna fortfarande ge utrymme för rimlig avkastning på det kapital som ägaren investerat i företaget.

År 2006 luckrades reglerna upp ordentligt. Dels utökades utrymmet som kunde beskattas som kapital och dels (vilket var den stora förändringen) sänktes skattesatsen på själva utdelningen från 30 till 20 procent. Det gjordes genom att bara $\frac{2}{3}$ av utdelningen beskattas (till 30 procent). Efter 2006 har utrymmet som får beskattas som kapital ökat ytterligare, och 2026 gjordes ytterligare en stor reformering av reglerna. Under perioden har också bolagsskatten sänkts vilket gjort inkomstomvandling från inkomst av tjänst till inkomst av kapital ännu mera förmånligt.

De senaste åren har skattebortfallet som sänkningen från 30 till 20 procent i skatt innebär motsvarat 12–14 miljarder årligen (Skatteverket, 2026), vilket också visas i figur 12. Den förenkling som infördes 2026 innebär ytterligare 1 miljard kronor i årliga förlorade skatteintäkter (Finansdepartementet, 2025). Ägare av fåmansbolag tillåts också skjuta upp outnyttjat utdelningsutrymme till senare år. Detta sparade utdelningsutrymme är år 2024 uppe i 1 800 miljarder kronor och har vuxit med över 100 miljarder kronor per år de senaste åren.

Stora skatteförluster på grund av 3:12-reglerna

Förlorade skatteintäkter per år till följd av 20 % utdelningsskatt, miljarder kronor

Figur 12. Uteblivna skatteintäkter till följd av den lägre utdelningsskatten om 20- istället 30 procent på fåmansbolag, per år i miljarder kronor.

Alstadsæter och Jacob har belagt empiriskt att de generösare 3:12-reglerna som infördes 2006 direkt resulterade i att utdelningarna från fåmansbolagen ökade (Ekonomisk Debatt 2012). De slår också fast att personer som betalar statlig

inkomstskatt för inkomst av tjänst har en högre sannolikhet att ta ut utdelning från sitt respektive fåmansbolag.

Trenden med allt fler egenföretagare är inte bara en fråga om enskilda individer som försöker minimera sin skatt. Det är viktigt att skilja på 3:12-reglerna och att driva sin verksamhet som enskild firma. Att vara egenföretagare innebär inte per automatik att vara 3:12-företagare. Men 3:12-reglerna bör sättas i ett större sammanhang av generellt minskad anställningstrygghet och ökat egenföretagande, som riskerar att få systemiska konsekvenser för den svenska arbetsmarknaden. Vad betyder det för partsmodellen när allt färre har trygga anställningar, och vad betyder det för socialförsäkringssystemet?

Avsaknad av alternativ gäller i första hand inte 3:12-företagarna, som ofta har en stark ställning på arbetsmarknaden, men även denna grupp kan drabbas av lågkonjunktur, sjukdom eller strukturomvandling som förändrar deras position. Det är då kollektiva lösningar som facklig organisering och inkomsttrygghet behövs som mest. Men för att dessa stödsystem ska vara långsiktigt hållbara måste alla bidra till deras finansiering även i goda tider.

Onoterade bolag som inte är fåmansbolag

I onoterade aktiebolag som inte räknas som fåmansbolag beskattas utdelning till 25 procent (5% av utdelningen beskattas med 30 procent). Onoterade aktiebolag är som namnet indikerar bolag som inte är börsnoterade, vilket innebär att kraven på transparens och dokumentation är lägre. Syftet med att inte beskatta dem som noterade aktiebolag är att göra det enklare att locka kapital och investeringar till onoterade aktiebolag. Det minskar dock skatteintäkterna och kan dessutom skapa en situation där allt färre bolag noteras på börsen. Om utbudet på börsen minskar försvåras möjligheten för småsparare och pensionskapital att få avkastning på sparandet, något som då förbehålls några få personer med kontakter i riskkapitalbranschen.

Sparande och placeringar

Investeringssparkonto

Investeringssparkonto (ISK) är en typ av aktie- och fondkonto som beskattas enligt en schablonmodell. Kontotypen infördes för att underlätta aktie- och fondsparande. Istället för att varje enskild affär på kontot deklarerats, bestäms skatten utifrån hur mycket pengar som finns på kontot.

Det som skiljer ett ISK från ett vanligt värdepapperskonto är hur det beskattas. På ett ISK betalas en schablonskatt efter kapitalunderlaget på kontot. Kapitalunderlaget räknas ut genom att värdet på kontot vid starten av varje kvartal summeras med insättningarna på kontot under året och divideras med fyra. Schablonskatten fås genom att multiplicera kapitalunderlaget med 30 procent av statslåneräntan plus en procentenhet. För 2026 innebär det att skatten blir 1,065 % av kapitalunderlaget.

På ett vanligt värdepapperskonto betalar du istället skatt endast när du säljer en aktie eller fond. Har du gjort vinst betalar du 30 procent i skatt på vinsten. Har du gjort en förlust får du räkna av 30 procent av förlusten från din inkomstskatt, precis som med ränteavdraget.

Det finns tre huvudsakliga problem med hur nuvarande schablonbeskattning fungerar. Först och främst gör kopplingen till statslåneräntan att skatten varierar från år till år. Variationen i beskattning skapar onödigt osäkerhet och motverkar ett långsiktigt sparande. Kopplingen mellan statslåneräntan och avkastningen på aktier och fonder är dessutom svag.

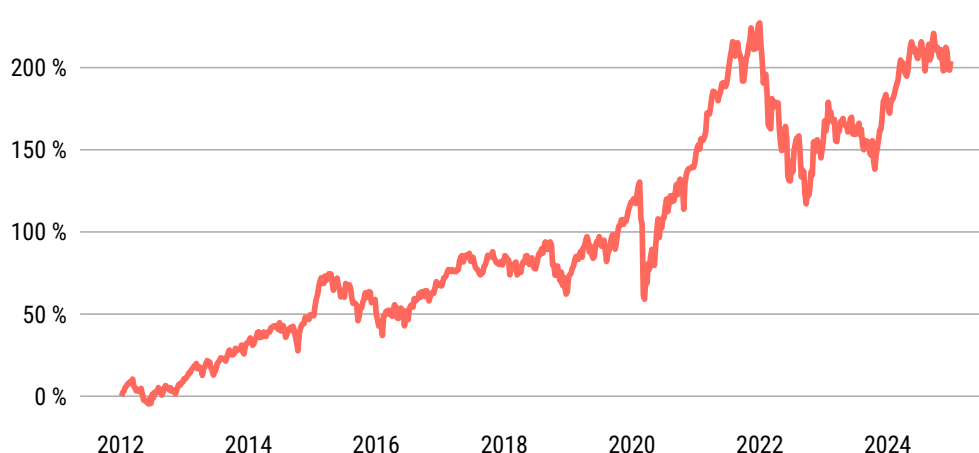
För det andra innebär schablonbeskattningen i sig en orättvis beskattning som missgynnar försiktiga och oerfarna sparare till förmån för erfarna placerare med hög avkastning. Hur hög din avkastning än är betalar du samma skatt för samma kapitalunderlag, eftersom skatten beräknas på summan som är insatt på kontot.

Det tredje problemet är hur kapitalunderlaget beräknas. Endast insättningar på kontot räknas med i kapitalunderlaget. Det gör att de som tillfälligt behöver ta ut sina pengar från kontot för att vid ett senare tillfälle föra dem tillbaka belastas med dubbel skatt.

Sedan investeringssparkontot infördes 2012 har de flesta fonder och aktier haft en god utveckling. Figur 13 visar avkastningen på Stockholmsbörsen enligt det breda Stockholm All-share-indexet från början av 2012 till slutet av 2024. Den som placerade sina pengar i en fond som följer detta index har (innan eventuella avgifter) fått se sina pengar öka i värde med över 200 procent. 100 000 kronor investerade i början av 2012 var i slutet av 2024 värda strax över 300 000 kronor. Vinsten uppgår alltså till en bit över 200 000 kronor. Hur mycket skatt du får betala på denna vinst beror på vilket konto du haft innehavet på.

God avkastning på Stockholmsbörsen

Procentuell utveckling på Stockholmsbörsen 2012–2024

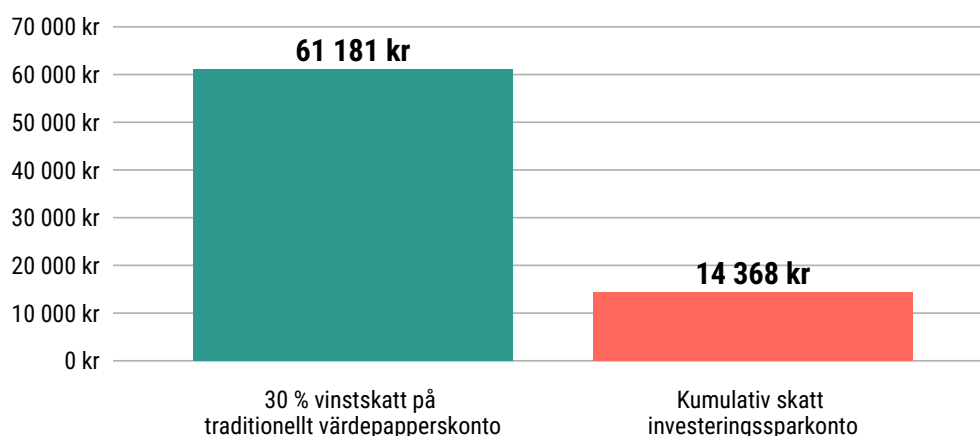

Figur 13. Procentuell utveckling på Stockholmsbörsen (Stockholm All-share) sedan 2012.

I figur 14 visas hur olika skatteutfallet blir för den som haft sitt fondinnehav på ett ISK jämfört med om denne haft sitt innehav på ett traditionellt värdepapperskonto och betalat 30 procent i vinstskatt vid försäljning. Med ett traditionellt värdepapperskonto uppgår vinstskatten till 61 000 kronor ($203\,000 \cdot 30\%$). På ISK betalar du istället lite skatt varje år, vilket gör att du i slutet av 2014 sammanlagt betalat 14 368 kronor i skatt.

Investeringsparkontot – en kattlucka i kapitalbeskattningen

Total skatt på Stockholmsbörsens avkastning 2012–2024 på ISK och traditionellt värdepapperkonto

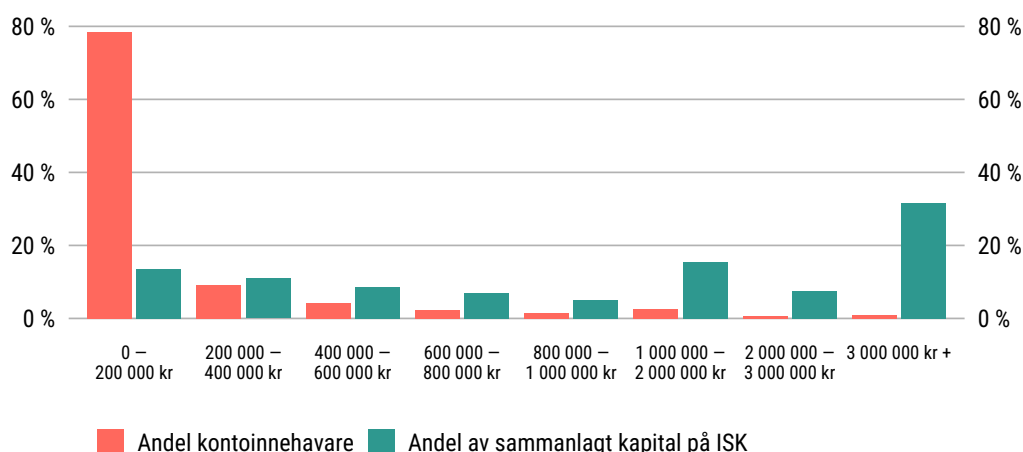
Figur 14. Total kumulativ skatt för den som investerat 100 000 kronor på Stockholmsbörsen 2012–2024 på ISK respektive traditionellt värdepapperskonto.

Även om investeringsparkontot blivit en populär sparform för så kallade småsparare är det inte de som står för den största delen av det totala kapitalet som är placerat på ISK. År 2018 hade närmare 80 procent av kontoinnehavarna mindre än 200 000 kronor på ISK (RUT Dnr 2020:1386), och statistik från nätbanken Avanza från december 2025 tyder fortsatt på en liknande fördelning då medianinnehavet bland kunderna var 74 000 kronor (Avanza, 2026). Men de 80 procent av innehavarna som hade mindre än 200 000 kronor stod för bara 13,5 procent av det totala kapitalet.

Den låga skatten har lockat storkapitalet i betydligt högre grad än småspararna. År 2018 kom 32 procent av det totala kapitalet från en procent av kontoinnehavarna. Figur 15 visar fördelningen av det totala antalet kontoinnehavare respektive fördelningen av det totala kapitalet efter hur mycket pengar personen har placerat på ISK.

1 % av kontoinnehavarna står för 32 % av pengarna på ISK

Andel kontoinnehavare och andel av sammanlagt kapital per kapitalnivå på investeringsparkontot

Figur 15. Fördelning av investeringsparkonto.

Vid utgången av 2024 fanns strax över 2 000 miljarder kronor placerade på ISK. Med de nya reglerna om ett skattefritt belopp på 300 000 kronor per år (vilket omfattar ungefär $\frac{1}{3}$ av de sammanlagda placeringarna på ISK) ger det skatteintäkter på ungefär 14 miljarder. Med borttagande av fribeloppet, en försiktigt antagen avkastning på 5 procent och traditionell beskattning på 30 procent av vinsten hade skatteintäkten istället blivit 30 miljarder kronor.

Kapitalförsäkring

En kontotyp som liknar ISK är kapitalförsäkring. En kapitalförsäkring beskattas på samma nivå som ett investeringssparkonto, men istället för att skatten tas upp i deklarationen dras den löpande under året av banken/försäkringsbolaget. En kapitalförsäkring kan tecknas av både privatpersoner och företag, men det är bara för privatpersoner som de första 300 000 kronorna är skattefria. Privata kapitalförsäkringar är inte lika vanliga som investeringssparkonton, men på grund av ett utbrett nyttjande på företagssidan fanns ändå över 1 250 miljarder kronor placerade på kapitalförsäkringar 2024. Tillsammans inbringade privata och företagsbaserade kapitalförsäkringar knappt 14 miljarder kronor i skatt år 2024. Med en antagen avkastning på 5 procent och 30 procents skatt på avkastningen skulle skatteintäkterna vara 5 miljarder högre.

Ränteavdrag och skattereduktion för underskott av kapital

Den som har gjort en kapitalförlust (underskott av kapital) har möjlighet att dra av delar av förlusten mot inbetald skatt från tjänst. Till underskott av kapital räknas även räntekostnader, och cirka 82 procent av statens förlorade skatteintäkter till följd av denna skattereduktion kommer från ränteavdraget på bostadslån (SVT, 2025).

Ett underskott av kapital som kommer från ränteutgifter kvittas först mot eventuella kapitalinkomster. Om det fortfarande kvarstår en förlust (ett underskott) ges möjlighet att dra av en del av förlusten mot skatt som betalats in till följd av inkomst av tjänst. Man får dra av 30 procent av förlusten upp till en förlust på 100 000 kronor och 21 procent på belopp över 100 000 kronor. Sedan 2026 gäller ränteavdraget endast ränteutgifter för lån med en underliggande säkerhet. Ränteavdraget för blacolån har tagits bort med argumentet att det skapar incitament till överskuldsättning. Samma kritik går att rikta mot ränteavdrag för bolån, eftersom det drivit på bostadspriserna.

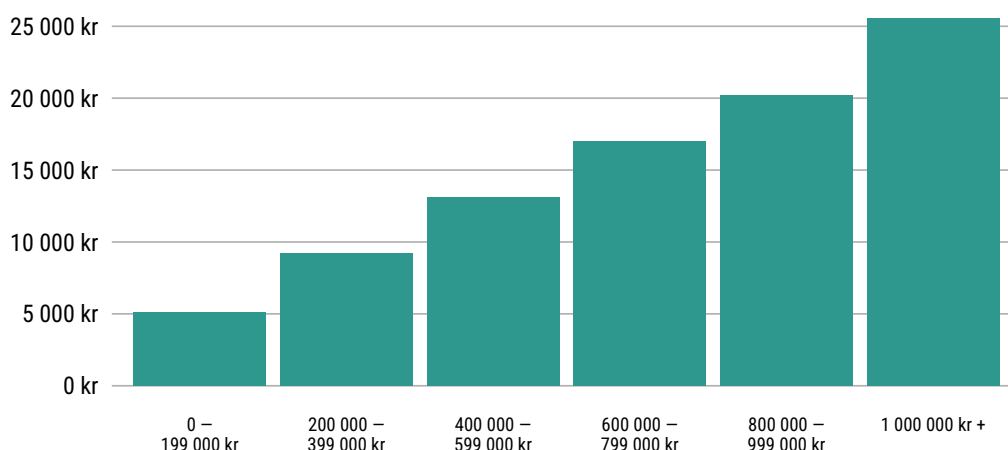
Skattereduktionen för underskott av kapital kostade enligt SCB 45 miljarder kronor år 2024. Då är den del av kapitalförlusterna som kvittats mot kapitalinkomster borträknad. Enligt siffror som dåvarande Ekonomistyrningsverket (ingår nu i Statskontoret) tagit fram åt SVT uppgick de totala kostnaderna för ränteavdraget till 61 miljarder kronor 2024 (SVT, 2025).

En stor del av de skatteintäkter som förloras på grund av ränteavdraget går till människor med höga inkomster. I figur 16 visas den genomsnittliga skatte-

reduktionen för underskott av kapital år 2024 efter vilken årsinkomst personen som fått skattereduktionen har. Det är tydligt att skattereduktionen stiger i takt med en allt högre inkomst. I de två lägsta inkomstgrupperna i diagrammet, alltså personer med en årsinkomst upp till 399 000 kronor, finns 65 procent av Sveriges befolkning över 20 år. Men hit går bara 34,5 procent av de förlorade skatteintäkterna.

Ojämnt ränteavdrag

Genomsnittlig skattereduktion för underskott av kapital efter årsinkomst år 2024

Figur 16. Genomsnittlig skattereduktion för underskott av kapital efter årsinkomst år 2024.

Förutom den ojämlika fördelningen bland dem som nyttjar ränteavdraget är det dessutom så att en majoritet av Sveriges hushåll inte har bostadslån. 60 procent av hushållen bor antingen i hyresrätt (39 procent) eller äger sin bostad obelånad (21 procent). Drygt 25 procent av hushållen har lån på upp till två miljoner kronor och 11 procent har lån på mellan 2 och 4 miljoner kronor. Endast 3,2 procent av Sveriges hushåll har lån på över 4 miljoner (SBAB, 2024). De största lånen finns generellt bland personer i familjebildande ålder i storstäder, som då får ut mycket ränteavdrag. Samtidigt finns det andra, bättre, reformer som kan stärka barnfamiljers ekonomi utan att samtidigt elda på bostadspriser, skuldsättning och bankvinster.

Total skatt

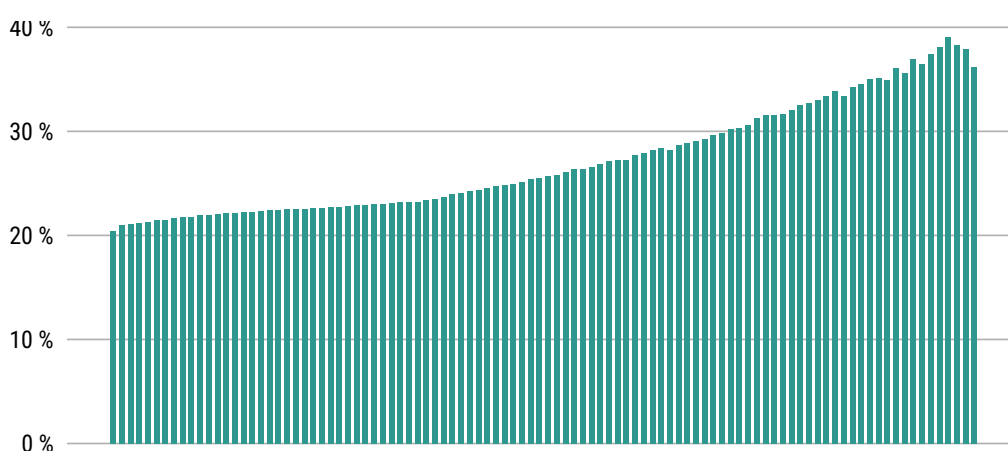
Att kapitalinkomster beskattas proportionellt medan inkomst av tjänst beskattas progressivt gör att människor med höga inkomster där en stor del kommer från kapital får en lägre skatt jämfört med om hela inkomsten kommit från inkomst av tjänst. I figur 17 har 15 000 slumpmässigt utvalda personer ur Stockholms stads taxeringskalender sorterats efter total inkomst (inkomst av tjänst + inkomst från kapital år 2024) och delats in i percentiler (hundra delar). Därefter har deras skatt räknats ut, baserat på deras inkomst av tjänst och kapitalinkomst.

Taxeringskalendern innehåller endast uppgifter om personer med en sammanlagd årsinkomst över 462 000 kronor för kvinnor och 528 000 kronor för män, vilket innebär att den enbart speglar beskattningen för de ungefär 30 procent av Sveriges befolkning som har de högsta inkomsterna.

När personerna i de här högre inkomstgrupperna delas in i percentiler, visar figuren att den totala skatten stiger i högre percentilgrupper. Som allra högst är dock skattenivån inte i percentilgrupp 100, utan i percentilgrupp 97. I de högsta inkomstgrupperna är kapitalinkomsterna så stora att de drar ned den totala skatten.

Regressiv skatt i toppen av inkomstfördelningen

Total skattenivå efter inkomst i de 30 procent av befolkningen med högst inkomst

Figur 17. Skatt i procent av den totala inkomsten efter percentilgrupp, här som ett urval ur taxeringskalendern i Stockholms stad.

Den regressiva beskattningen av de högsta percentilerna ska också ses i ljuset av att förmögenhetsutvecklingen varit allra starkast hos den rikaste topp-procenten. Skillnaderna blir alltså mycket större i de fem rikaste percentilerna jämfört med till exempel percentil 25–30, eller percentil 88–93, eftersom inkomsterna hos den rikaste procenten är så radikalt mycket högre än i föregående percentilgrupper.

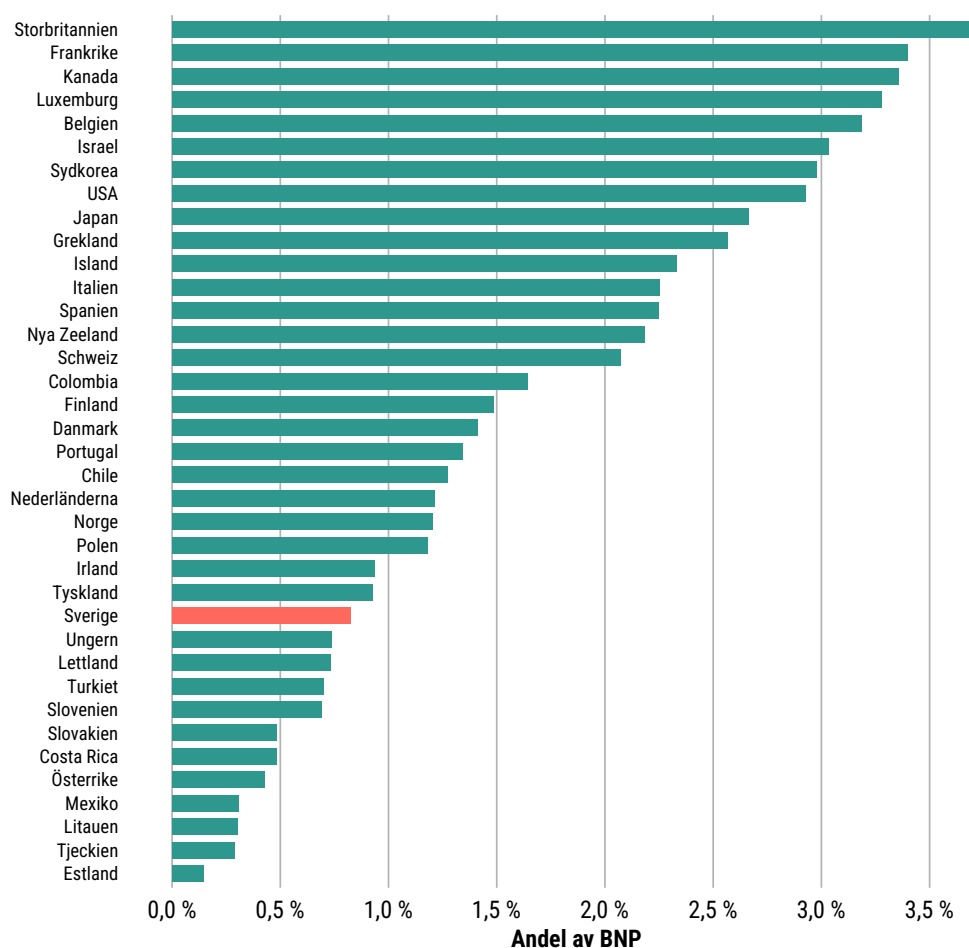
Ekonomerna Gabriel Zucman har forskat om den regressiva toppbeskattningen och vad den beror på. I sin bok *Miljardärsskatt – så kan den införas* (Bokförlaget Atlas 2026) visar han att för de 0,0005 procent rikaste svenskarna – vilket motsvarar de som är miljardärer i euro – sjunker den effektiva individuella inkomstskatten till nästan noll procent av inkomsten. Med alla skatter inräknade, även konsumtionsskatter, betalar de superrika knappt hälften så mycket som den genomsnittliga svensken i skatt. Skatteundandragandet är betydande och möjliggörs framförallt genom internationella holdingbolag. Ett talande exempel är att världens rikaste man, grundaren av näthandelsföretaget Amazon

Jeff Bezos, ett år deklarerade en så pass låg inkomst att han beviljades familjebidrag (Zucman, 2026).

Sverige ligger lågt i beskattning av tillgångar internationellt sett. Samtliga jämförbara OECD-länder har en högre beskattning av tillgångar, ett begrepp som inkluderar bostäder, yachter och lyxbilar såväl som aktier och arv. Som andel av BNP utgör skatt på tillgångar endast 0,8 procent i Sverige, medan den är 1,4 procent i Danmark, där förmögenhetsskatt är uppe på agendan i den danska debatten inför valet 2026. Förmögenhetsskatt återfinns också i vårt grannland Norge. Sverige har samtidigt haft den största och snabbaste ökningen av förmögenhetsklyftor i Norden.

Sverige har en låg beskattning av tillgångar

Skatt på tillgångar i OECD:s medlemsländer, som andel av BNP 2024

Figur 18. Skatt på tillgångar som andel av BNP i OECD.

En ny kapitalbeskattning

Det svenska skattesystemet bygger på en princip om skatt efter bärkraft, där de med höga inkomster och stora förmögenheter ska bidra till en större del av finansieringen av gemensamma behov. Förmögenheter och kapitalinkomster är fördelade betydligt mer ojämlikt än inkomster från tjänst (lön och pensioner). Trots den ojämlika fördelningen finns ingen förmögenhetsbeskattning (bortsett från den regressiva fastighetsavgiften), och kapitalinkomster beskattas i många fall lägre än motsvarande inkomst från tjänst.

Kapitalbeskattningen rymmer flera olika dimensioner. Dels är det frågan om de allra rikaste, ett tiotal individer, som nästan helt flyger under radarn genom avancerade skatteupplägg. Det behöver adresseras på global nivå, och här finns det förslag som exempelvis Gabriel Zucmans miljardärsskatt för de ultrarika. Det handlar ytterst om ett försvar av demokratin: vad betyder det för samhällsutvecklingen om ett fåtal ultrarika individer får så mycket ekonomisk makt och ägande? Det är en viktig fråga som en reformerad kapitalbeskattning måste hantera.

Men den extrema förmögenhetskonzentrationen i toppen av fördelningen är bara en del av problemet. Stora inkomstklyftor har uppstått i breda folklager som en konsekvens av en förändrad beskattning av till exempel fåmansbolag, bostäder och aktievinster. Det har skapat betydande inkomstskillnader mellan hushåll som äger respektive hyr sin bostad, mellan bostadsägare som haft marknaden i ryggen kontra de som bott i mindre attraktiva områden, mellan individer som gjort aktieklipp och de som haft ett försiktigt sparande hos banken, mellan de som ärvt kapital och de som inte gjort det, eller de som gjort om sin anställning till ett eget bolag i syfte att sänka sin skatt och de som fortsatt får sin inkomst av tjänst.

Skattepolitiken har inte ensam ökat inkomstskillnaderna i Sverige, men som rapporten tydligt visar har den bidragit till dem. Den har också bidragit till ökad skuldsättning bland hushållen och höga bankvinster, och den riskerar i längden att äventyra den svenska arbetsmarknadsmodellen. Eroderas finansieringen av socialförsäkringar och välfärd samtidigt som stora grupper upplever sig inte tjäna på gemensamma lösningar, kommer det få betydligt värre konsekvenser för ojämlikheten i Sverige än de direkta inkomstskillnader som rapporten påvisar.

Kapitalbeskattningen behöver förändras för att bidra till minskade ekonomiska klyftor, höja legitimiteten för skattesystemet och öka skatteintäkterna i en tid av geopolitisk oro och stora behov av resurser till välfärden. Vi föreslår därför:

Förmögenhetsskatt

Ägandet av tillgångar (förmögenheter) i Sverige är som presenterats i figur 7 mycket skevt fördelat. Vissa personer har mycket stora förmögenheter, vilka inte beskattas och dessutom ger dem tillgångar och makt som andra människor inte har. Vi föreslår därför en förmögenhetsskatt på 0,3 procent av den samlade nettoförmögenheten på de delar som överstiger 10 miljoner kronor.

Till förmögenhetstillgångar räknas samtliga privata tillgångar, även bostäder, med skulder avräknade. Förmögenheten beskattas individuellt. En samlad skatt på förmögenhet bedömer vi är enhetlig och rättvis, och vi föreslår därför inte en återinförd arvs- och gåvoskatt, bland annat eftersom en arvs- och gåvoskatt (om den inte kombineras med gränsvärden) skulle träffa även individer med väldigt blygsamma arv. Men att obeskattade arv är så starkt bidragande till de flesta förmögenheter som byggts upp hos enskilda individer visar varför en förmögenhetsskatt behövs. Förmögenhetsskatten skulle också per definition innebära att det tidigare tillgångs- och skuldregistret återinförs - information som efterfrågas av såväl myndigheter som akademi.

Enbart de fem procent rikaste av Sveriges befolkning kommer beröras av förmögenhetsskatten, men den kommer att generera åtminstone 23 miljarder kronor per år.³ Då förmögenhetsskatten endast gäller belopp över gränsvärdet om 10 miljoner kronor blir skatten initialt ganska låg. För en person med en nettoförmögenhet på 12 miljoner kronor innebär förmögenhetsskatten en månatlig kostnad på femhundra kronor. Med en förmögenhetsskatt får även kapitalbeskattningen, likt beskattning av inkomst av tjänst, ett progressivt inslag.

Avtrappat ränteavdrag och slopad fastighetsavgift

Att slopa ränteavdraget skulle innebära ungefär 40 miljarder årligen i ökade skatteintäkter givet 2026 års ränte- och lånenivåer. Det innebär högre kostnader för hushåll med bolån, men att slopa ränteavdraget, som i stor utsträckning går till höginkomsttagare, ger också utrymme att avskaffa den regressiva fastighetsskatten. Medianlånet för villaägare med bolån är 1,4 miljoner kronor. För dessa innebär avskaffandet av ränteavdraget en ökad kostnad med ungefär 11 800 kronor, men samtidigt försvinner fastighetsavgiften på 10 425 kronor, vilket alltså gör att årskostnaden bara höjs med knappt 1 400 kronor (SBAB, 2024).⁴ För personer med lägre lån än medianen innebär förändringen i många fall en sänkt skatt.

För hushåll i storstäder, som generellt är högre belånade, har ränteavdraget till stor del har ätits upp av högre bostadspriser. Ränteavdraget framställs gärna som en subvention till hushållen, trots att det snarare är hushållen som fått ta högre

³ Baserat på förmögenhetsfördelningen år 2020 enligt Roth, Waldenström m.fl. (2026).

⁴ Baserat på en ränta om 2,8 procent.

lån, för att sedan få lite tillbaka från staten i form av ett ränteavdrag. Det har varit en god affär för bankerna.

Vi föreslår att ränteavdraget fasas ut successivt genom att det initialt sätts ett nominellt tak på ränteavdraget om 100 000 kronor, det vill säga att slopa dagens skatterabatt à 21 procent på ränteutgifter som överstiger 100 000 kronor. Taket sänks sedan med 20 000 kronor per år för att på så sätt fasa ut ränteavdraget under en femårsperiod. Detta ger nedtrappningen en progressiv karaktär, där avdragen först sänks för dem med mycket stora avdrag och sänkningen når den bredare delen av bolånetagarna först i slutet av nedtrappningsperioden. Att trappa av snarare än att ta bort ränteavdraget rakt av skapar också förutsägbarhet för hushållens vardagsekonomi.

Enhetlig kapitalvinstbeskattning

De stora avsteg som gjorts från en enhetlig kapitalbeskattning, framförallt genom lägre beskattning av utdelning och kapitalvinst i fåmansbolag (3:12) och investeringssparkontot (ISK), innebär både förlorade skatteintäkter och ett mer svårbegripligt skattesystem. Då en stor del av de förlorade skatteintäkterna dessutom går till inkomststarka personer finns goda skäl att återställa dessa skatter till en högre, enhetlig nivå. Detta bör även gälla bostadsförsäljningar.

ISK och kapitalförsäkring

Beskattning av investeringssparkonto och kapitalförsäkring bör göras om och baseras på faktisk avkastning istället för dagens schablonintäkt. Vitsen med schablonbeskattning är att det skapar förutsägbarhet och går att använda när det exakta värdet är svårt att bestämma – därför har till exempel tidigare versioner av fastighetsskatten baserats på en schablonintäkt (Stenkula 2014). I fallet ISK är schablonbeskattning svårare att försvara eftersom det går att veta på öret hur mycket vinst eller förlust ens ISK-sparande har genererat.

Om avkastningen ett givet år är positiv beskattas vinsten med 30 procent, och blir avkastningen istället negativ ger det rätt till skattereduktion om 30 procent. Detta bör även gälla kapitalförsäkringar. I volatila tider är det en trygghet för spararna att veta att förluster inte beskattas, samtidigt som stora vinster i goda tider också kommer samhället till del. Med en försiktigt antagen genomsnittlig avkastning på 5 procent per år innebär det 21 miljarder kronor per år i ökade skatteintäkter.

3:12 – Beskattning av utdelning från fåmansbolag och onoterade aktiebolag

Vi föreslår att det tillåtna utrymmet för utdelning och kapitalvinst i fåmansbolag beskattas med 30 procent och att överskjutande delar precis som tidigare beskattas som inkomst av tjänst. Detta för att förhindra inkomstomvandling och för att lika arbete ska beskattas lika, oavsett inkomstform. Samma sak bör gälla även onoterade aktiebolag som inte är fåmansbolag. Förslaget innebär ökade skatteintäkter på ungefär 14 miljarder kronor per år.

Höjd reavinstskatt och återinförd uppskovsränta

I och med den starka värdeutvecklingen på delar av bostadsmarknaden har vinster vid bostadsförsäljningar lett till omotiverat stora inkomstklyftor mellan generationer, boendeformer och geografiska platser i Sverige. Ändå beskattas dessa vinster lägre än andra kapitalvinster, och skatten får skjutas upp utan kostnad. Vi föreslår att vinstskatten vid bostadsförsäljning höjs till 30 procent i linje med övriga kapitalinkomster. Detta bedöms öka skatteintäkterna med 11 miljarder kronor per år.

Möjligheten att göra uppskov kvarstår för att undvika inlåsnings effekter på bostadsmarknaden, men den tidigare uppskovsräntan återinförs. I praktiken är det ett lån från staten att skjuta fram vinstskatten och dagens räntefrihet på uppskovsbeloppet minskar incitamenten att faktiskt betala sin vinstskatt. Vi antar att uppskovsräntan följer statslåneräntan, som den 13 mars 2026 var 2,56 procent. En återinförd uppskovsränta innebär då ytterligare 14 miljarder kronor i ökade skatteintäkter.

Skatt på övervinster

En lärdom av inflationskrisen 2022 är att det behöver finnas bättre beredskap i skattesystemet för att enskilda bolag inte ska kunna göra oproportionerligt stora vinster på plötsligt förändrade marknadsförutsättningar, där vinsterna inte har någon koppling till ökad produktivitet, arbetsinsats eller innovation i bolagen.

Detta gäller i synnerhet bolag som tillhandahåller produkter eller tjänster av samhällskritisk karaktär, till exempel banker och elproducenter. I dessa lägen behöver det finnas en skatt på övervinster. På så sätt kan prishöjningarna som bolagen tjänar på, och som betalas av hushållen, också ge tillbaka mer i form av ökade skatteintäkter. En sådan skatt skulle också i bästa fall kunna motverka överpriser.

Det är svårt att beräkna vad en skatt på övervinster skulle generera, eftersom den är omvärldsberoende och träder i kraft just på grund av något oväntat. Men om Sverige exempelvis hade implementerat det så kallade intäktstaket för elproducenter som bestämdes på EU-nivå 2022, vilket är detsamma som en skatt, har beräkningar visat att det hade inneburit skatteintäkter på 6,1 miljarder bara under januari och februari 2023 (DN, 2023). Eftersom Sverige implementerade skatten först när elpriserna hade gått ned gick en stor del av elproducenternas övervinster obeskattade.

Sanktionsavgifter mot banker vid skatteflykt

En invändning mot förmögenhetsbeskattning är att personer med mycket stora förmögenheter kommer att flytta sitt kapital utanför landet för att undvika skatt. Forskning visar att väldigt få gör verklighet av sina hot om kapitalflykt, och påståendet om att förmögenhetsbeskattning är en nettoförlust för samhället stäm-

mer inte.⁵ Denna typ av argumentation skulle dessutom te sig mycket märklig inom andra rättsområden. Fokus borde ligga på dem som väljer att inte göra rätt för sig och som kringgår svenska lagar och regler, snarare än att anpassa lagstiftningen efter att vissa struntar i den. Däremot är frågan om beskattning av de ultrarika en global fråga, men det behöver inte hindra enskilda länder från att göra skillnad här och nu.

Ett sätt att täppa till kryphål i förmögenhetsbeskattningen är att understryka bankernas ansvar för att säkra efterlevnad av skattelagstiftningen. Utan deras infrastruktur är det betydligt svårare att flytta kapital utomlands. Vi föreslår därför att banker som möjliggör skatteflykt, eller underlåter att rapportera betydande kapitalförflyttningar, beläggs med sanktionsavgifter, och i allvarliga fall riskerar indraget tillstånd för bankverksamhet i Sverige. När regelverket för bankernas kundkännedom stramades åt för att bland annat komma åt finansiering av terrorism och penningtvätt, sågs mycket positiva effekter.

Beskatta riskkapitalisternas bonusar som inkomst av tjänst

Förändrade skatteregler för ”carried interest”, som klubbades av regeringen 2025, är kanske den mest iögonfallande av de förändringar som initierats på kapital-skatteområdet utifrån ett jämlikhetsperspektiv (Fi2025/00173). Carried interest är en särskild vinstandel som tillfaller förvaltaren av investeringen. Förslaget berör ett sextiototal riskkapitalister, som tillhör några av de allra rikaste dollarmiljonärerna i Sverige, och som bedrivit en intensiv lobbykampanj för att få sänkt skatt. Skatteverket har ansett att denna vinstandel ska beskattas som inkomst av tjänst, medan riskkapitalisterna drivit flera rättsprocesser för att förmå myndigheten att beskatta denna särskilda vinstandel, också kallad bonus, som kapital snarare än arbete.

Vi menar att lagstiftningen måste återställas till att betrakta bonusarna som inkomst av tjänst, eftersom det är riskkapitalisternas jobb att tjäna på placering av kapital.

5 https://www.nber.org/system/files/working_papers/w32153/w32153.pdf

Sammanfattning: En ny kapitalbeskattning som ger 100 miljarder mer till välfärd och försvar

Inkomstjämligheten har ökat dramatiskt i Sverige de senaste decennierna, och det beror framförallt på att kapitalinkomsterna ökat kraftigt i toppen av inkomstfördelningen. Denna rapport visar också att skattepolitiken över tid har bidragit till att ytterligare vidga inkomstklyftorna. Bland de allra rikaste procenten är skatteuttaget regressivt: den rikaste procenten betalar en lägre andel av sin inkomst i skatt än de med lägre inkomster.

För att klara finansieringen av samhälleliga behov och stärka principen om skatt efter bärkraft, som är viktig för att upprätthålla legitimiteten i skattesystemet, behöver skatterna på kapital förändras. En mer rättvis och enhetlig kapitalbeskattning skulle öka den ekonomiska jämlikheten, stärka välfärdens finansiering och bidra till den pågående utbyggnaden av landets försvar.

Det kräver att undantagen inom kapitalbeskattningen slopas, att en ny förmögenhetsbeskattning som träffar de rikaste i samhället införs och att bankernas ansvar för efterlevnaden av skattelagstiftningen stärks.

Följande förändringar av den svenska kapitalbeskattningen föreslås:

- ▶ en ny förmögenhetsskatt på nettoförmögenheter som överstiger 10 miljoner kronor
- ▶ utfasning av ränteavdraget kombinerat med en avskaffad fastighetsavgift
- ▶ enhetlig och rättvis kapitalvinstbeskattning på 30 procent
 - skatt på vinster men inte förluster på investeringssparkonto
 - förändrade 3:12-regler: 30 procents skatt på alla utdelningar från aktiebolag (även onoterade aktiebolag som inte är fåmansbolag)
 - höjd reavinstskatt och återinförd uppskovsränta.

Vidare föreslår vi att en särskild skatt på övervinster införs, att banker som möjliggör grov skatteflykt beläggs med sanktionsavgifter och riskerar indraget verksamhetstillstånd samt att riskkapitalisternas bonusar (*carried interest*) ska beskattas som inkomst av tjänst istället för inkomst av kapital.

Sammantaget innebär förändringarna ökade skatteintäkter på 100 miljarder kronor per år.

Källor

- Alstadsæter, A. och Jacob, M. (2012). Ekonomisk Debatt. 3:12-reglerna har blivit för generösa och används för skatteplanering.
- Avanza (2026). Så mycket sparar andra i din ålder 2026. <https://blogg.avanza.se/2026-sa-mycket-sparar-andra-i-din-alder/> [2026-03-19]
- Dackling, Martin (2020). Staten som arvinge: Arvsskatt i politisk debatt i Skandinavien, ca 1890–1935. *Slagmark – Tidsskrift för idéhistorie*, (82), 53–69. <https://doi.org/10.7146/slagmark.vi82.141020>
- Dagens Nyheter. (2023). *Larm inifrån superdepartementet: "Regeringens slarv kostar miljarder"*.
<https://www.dn.se/sverige/larm-inifran-superdepartementet-regeringens-slarv-kostar-miljarder/> [2026-03-19]
- Finansdepartementet. (2025). Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag. <http://regeringen.se/contentassets/67f037536bf7415c80559c5cab8a4b79/enklare-och-battre-skatteregler-for-delagare-i-famansforetag.pdf> [2026-03-19]
- Finansdepartementet. (2025). Beskattning av viss avkastning från riskkapitalfonder.
<https://www.regeringen.se/contentassets/ea7848e7c4fa41cbbba1e68f419d1fbb/beskattning-av-viss-avkastning-fran-riskkapitalfonder.pdf> [2025-01-28]
- Jakobsen, K., m.fl. (2024). NBER working paper series. *Taxing Top Wealth: Migration Responses and their Aggregate Economic Implications*. <https://www.nber.org/papers/w32153>
- Oxfam. (2026). *Vårt ojämlika Sverige - utsatt-het och extrem förmögenhet*
- Proposition 2004/05:25. Slopod arvsskatt och gåvoskatt.
- Riksdagens utredningstjänst (2020) RUT DnR 2020:1386
- Roine, Jesper (2023), *Därför är ojämlikheten viktig – om rika, fattiga och alla däremellan*, Volante.
- Roth, P., Waldenström, D. m.fl. (2026). IFN. *Wealth Inequality in Sweden, 1999–2020: A Tale of Pensions, Housing, and the Super-Rich*.
- SBAB. (2024). *Hushållens bolån - In-siktsrapport 6*. <https://www.sbab.se/download/18.70f883e618f98e7dab-d6b5/1716471423355/Insiktsrapport%206%20-%20Hush%C3%A5llens%20bol%C3%A5n.pdf> [2026-03-19]
- SCB. (2025). *Statistikdatabasen*.
- SCB. (2025). *Större inkomstskillnader idag än på 1990-talet*.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/hushallens-inkomster-tillgangar-och-skulder/inkomster-och-skatter/pong/statistiknyhet/inkomstfordelningen-19912023> [2026-03-19]
- Skatteverket. (2026). *Kvalificerade andelar fåmansföretag (K10, K10A) - Översikt*.
<https://www6.skatteverket.se/sense/app/91a2b3cf-4e65-4285-a51f-fbc-c87578d3f/sheet/e4f9aa7e-de62-483a-801f-912761d52dbd/state/analysis> [2026-03-19]
- Skatteverket. (2026). *Fastighetsavgift och fastighetsskatt*.
<https://skatteverket.se/privat/fastigheteroch-bostad/fastighetsavgiftochfastighetsskatt.4.69ef368911e1304a625800013531.html> [2026-03-19]
- Skatteverket. (2026). *Förutsättningar för uppskov när du sålt en bostad*
<https://www.skatteverket.se/privat/fastigheterochbostad/forsaljningavbostad/begaruppskov/forutsattningarforuppskov.4.233f91f71260075abe8800030623.html> [2026-03-19]
- Skatteverket. (2007). *Skatter i Sverige 2006*. Skattestatistisk årsbok.
<https://skatteverket.se/download/18.6efe6285127ab-4f1d2580006907/1708607251370/15209.pdf> [2026-03-19]

- Skatteverket. (2025). *Kommunal fastighetsavgift kalenderåren 2008 och 2018–2026*. <https://www.skatteverket.se/download/18.16f588619a39f2c14aa57/1762862283047/kommunal-fastighetsavgift-kalenderaren-2008-och-2018-2026.pdf>
- Stenkula, Mikael (2014). "Taxation of Real Estate in Sweden (1862–2013)". IFN Working Paper nr 1018. Stockholm: Institutet för Näringslivsforskning.
- SVT. (2025). *Rekordnota för ränteavdrag: 61 miljarder – män med hög lön får mest*. <https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/rekordnota-for-ranteavdrag-61-miljarder-man-med-hog-lon-far-mest> [206-03-19]
- Tax Foundation. (2025). *Windfall Profits Taxes in Europe, 2025*. <https://taxfoundation.org/data/all/eu/windfall-profits-taxes-europe/> [2026-03-19]
- UBS Billionaire Ambitions Report 2025
- Zucman, Gabriel (2026), *Miljardärsskatt -- så kan den införas*, Bokförlaget Atlas, originalutgåva (franska) 2025, Seuil

arena idé

Arena Idé är en progressiv och partipolitiskt obunden tankesmedja med medborgar- och löntagarperspektiv. Vi finansieras av fackföreningsrörelsen och är en del av den ideella föreningen Arenagruppen. Arena Idé fokuserar på frågor som rör arbetsmarknaden, ekonomisk politik, välfärd och demokrati.